Vlaams Parlement

**221** (2019-2020) – Nr. 1
ingediend op 17 februari 2020 (2019-2020)

# Voorstel

van mevrouw Liesbeth Homans

## tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de regeling van de partijfinanciering betreft

verzendcode: REG

# TOELICHTING

Sinds 1989 hebben de politieke partijen die in het Federale Parlement vertegenwoordigd zijn, recht op een federale partijdotatie. In 2001 kregen de deelstaatparlementen de bevoegdheid om een aanvullende partijfinanciering toe te kennen aan de politieke partijen die aan de deelstaatverkiezingen deelnemen (artikel 31, §6, BWHI). In datzelfde jaar werd in het Reglement van het Vlaams Parlement een regeling voor een aanvullende partijfinanciering vastgelegd (huidig artikel 8). De partijdotatie bestaat enerzijds uit een forfaitair bedrag en anderzijds uit een aanvullend bedrag per geldige stem die uitgebracht is ten gunste van een lijst die door de betrokken politieke partij 'erkend' is.

Het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement heeft op 9 september 2019 beslist om in de dotatieregeling te verduidelijken wat onder een 'erkende lijst' moet worden begrepen. Op 17 december 2019 en 3 februari 2020 besliste het Uitgebreid Bureau bovendien om de dotatie aan de partijen met 6 procent te verminderen.

Dit voorstel strekt ertoe beide beslissingen uit te voeren. Aanvullend wordt een anomalie in de regeling van de financiering van kartellijsten weggewerkt.

## 1. Explicitering van het begrip 'erkende lijst'

De Vlaamse aanvullende partijfinanciering, die vastgelegd is en uitbetaald wordt door het Vlaams Parlement, is geïnspireerd op de wettelijke regeling van de federale partijfinanciering. De partijdotatie bestaat enerzijds uit een forfaitair bedrag en anderzijds uit een aanvullend bedrag per geldige stem die uitgebracht is ten gunste van een lijst die door de betrokken politieke partij 'erkend' is. Het Reglement van het Vlaams Parlement specificeert niet wanneer een lijst geacht wordt erkend te zijn door een politieke partij. In de toelichting bij het tekstvoorstel dat aan de oorsprong van die regeling ligt, verduidelijken de indieners echter dat het de wens is om de aanvullende partijfinanciering toe te kennen "volgens criteria die nauw aansluiten bij de federale wet van 1989".[1]

De bedoelde wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen bepaalt wel wanneer een lijst geacht wordt erkend te zijn door een partij: de kandidatenlijsten die overeenkomstig de bepalingen van artikel 115bis van het Kieswetboek het beschermde letterwoord of logo van een partij vermelden, worden geacht erkend te zijn door die partij.[2]

Artikel 115bis van het Kieswetboek regelt een aantal stappen in het pre-electorale proces: de bescherming van het letterwoord of het logo van politieke partijen, de voordracht van lijsten, de loting van volgnummers en de mogelijkheid voor lijsten om het gebruik van een beschermd letterwoord of logo en het bijbehorende volgnummer te vorderen. De voorzitter van het hoofdbureau van de kieskring of, in Brussel, van het gewestbureau, aanvaardt het gebruik van een beschermd letterwoord of logo alleen als bij de voordracht van de lijst een attest wordt overhandigd waarin de betrokken politieke partij erkent dat die lijst haar letterwoord of logo mag gebruiken. Aan die lijsten wordt automatisch ook het gemeenschappelijke volgnummer van die partij toegekend.

1 Voorstel tot invoeging van een artikel 8bis in het Reglement van het Vlaams Parlement, tot financiering van de politieke partijen, *Parl.St.* Vl.Parl. 2000-01, nr. 649/1, p. 2.

2 Art. 17 W. 4 juli 1989: "De erkenning van de kandidatenlijsten geschiedt door het vermelden van het beschermd letterwoord of logo of van het gemeenschappelijk volgnummer overeenkomstig de bepalingen van artikel 115bis van het kieswetboek.".

Een beschermd letterwoord of logo en het bijbehorende volgnummer vormen een ondeelbaar geheel. Alleen lijsten met hetzelfde letterwoord of logo als dat van 'hun' partij worden, op vertoon van het attest van een verantwoordelijke van die partij, erkend door de voorzitter van het kieskringhoofdbureau of het gewestbureau.[3] Die erkenning impliceert enerzijds dat de lijst het beschermde letterwoord of logo mag gebruiken, en anderzijds dat aan de lijst het gemeenschappelijke volgnummer van de erkennende partij wordt toegekend.

Het begrip 'erkende lijst' in de zin van artikel 115bis van het Kieswetboek heeft een zeer specifieke betekenis die in de context van de partijfinanciering als te strikt ervaren wordt. De toepassing van de wettelijke definitie van erkenning impliceert immers dat alleen de lijsten die voorgedragen worden met exact hetzelfde beschermde letterwoord of logo én het volgnummer van die partij, in aanmerking komen voor de berekening van het aanvullende bedrag van de partijfinanciering (per stem). Als een politieke partij met een beschermd letterwoord in een of meer kieskringen aan de verkiezingen deelneemt met lijsten waarvan het letterwoord niet volledig overeenstemt met dat van de partij (en bijgevolg ook met een ander volgnummer), worden volgens de letter van het reglement de stemmen die uitgebracht zijn op die lijsten, niet meegeteld bij de berekening van het niet-forfaitaire gedeelte van de partijfinanciering.

Dat gaat in tegen de geest van de regeling van de partijfinanciering. Politieke partijen moeten aan de verkiezingen kunnen deelnemen met lijsten met een afwijkend letterwoord zonder daarvoor financieel gestraft te worden. Daarom wordt voorgesteld om in het reglement het begrip 'erkende lijst' duidelijk te omschrijven. Als een lijst met het letterwoord of logo en het volgnummer van een politieke partij aan de verkiezingen heeft deelgenomen, wordt die lijst in elk geval geacht erkend te zijn door die politieke partij.

Aanvullend wordt een lijst ook geacht erkend te zijn door een partij als de verwantschap van het letterwoord van de lijst met dat van de partij zo groot is, dat een gemiddelde kiezer de lijst met die partij associeert. In dit voorstel wordt die vereiste verwantschap concreet uitgewerkt: als het letterwoord van een lijst gedeeltelijk bestaat uit het letterwoord van de politieke partij, wordt die lijst geacht te behoren tot de politieke partij in kwestie, op voorwaarde dat die verwantschap bevestigd wordt door een attest dat de partijvoorzitter en de lijsttrekker hebben ondertekend. Dat attest moet voor de verkiezingen bezorgd worden aan het Vlaams Parlement. Door de verplichting om het attest vooraf te bezorgen wordt vermeden dat een politieke partij na de bekendmaking van de verkiezingsuitslag een lijst met deels hetzelfde letterwoord erkent om louter financiële redenen.

## 2. Vermindering van de dotatie met 6 procent

Op 17 december 2019 en 3 februari 2020 heeft het Uitgebreid Bureau eenparig beslist om zowel het basisbedrag als het variabele deel van de partijdotatie te verlagen met 6 procent. Het niet-geïndexeerde bedrag van de jaarlijkse forfaitaire vergoeding wordt 58.254,98 euro in plaats van 61.973,38 euro. Het niet-geïndexeerde aanvullende bedrag per stem wordt 1,40 euro in plaats van 1,49 euro. Het Uitgebreid Bureau besliste dat die vermindering ingaat op 1 januari 2020.

3 Ook een politieke partij die geen beschermd letterwoord of logo heeft, kan kandidatenlijsten erkennen. Die erkenning zorgt ervoor dat aan de lijst in kwestie het volgnummer van die partij wordt toegekend zonder dat de lijst het letterwoord van die partij hoeft te gebruiken. Voor die kandidatenlijsten is het voldoende dat ze het volgnummer van de desbetreffende politieke partij vermelden om beschouwd te worden als een door die partij erkende lijst (zie voetnoot 2).

## 3. Aanpassing van de regeling voor kartellijsten aan de gewijzigde kieswetgeving

De regeling van de Vlaamse partijfinanciering dateert van 2001, een periode die gekenmerkt werd door de vorming van verschillende politieke kartels. Om die reden werd een bijzondere regeling voor de financiering van kartel-, alliantie- of koepelpartijlijsten in het reglement opgenomen. Artikel 8, 1, maakt daarbij een onderscheid tussen twee hypotheses:

– de partijen die in alle Vlaamse kieskringen samen aan de verkiezingen deelnemen, worden beschouwd als een politieke formatie die als één partij een dotatie ontvangt (artikel 8, 1, tweede lid). De politieke partijen die deel uitmaken van het kartel, ontvangen samen één keer het forfaitaire gedeelte van de dotatie;
– de politieke partijen die in sommige, maar niet in alle kieskringen samen aan de verkiezingen deelnemen, ontvangen voor de kieskringen waarin ze samen een lijst indienen, gezamenlijk het niet-forfaitaire gedeelte van de dotatie, dat berekend wordt op basis van het aantal behaalde stemmen (artikel 8, 1, derde lid). Uit deze bepaling kan impliciet afgeleid worden dat in deze hypothese elke partij afzonderlijk recht blijft hebben op het forfaitaire gedeelte van de partijfinanciering, voor zover ze uiteraard aan de basisvoorwaarde van vijf fractieleden voldoet.

Op het ogenblik van de goedkeuring van deze regeling werden de Brusselse leden van het Vlaams Parlement nog niet rechtstreeks verkozen. De zes 'eerstverkozen' leden van de Nederlandse taalgroep in het Brussels Hoofdstedelijk Parlement werden voor verkozen verklaard in het Vlaams Parlement. Dat verklaart de verschillende regeling voor enerzijds de politieke partijen die in elke Vlaamse kieskring (en dus niet in elke kieskring zonder meer) gezamenlijk deelnemen aan de verkiezingen, en anderzijds de politieke partijen die in sommige, maar niet in alle kieskringen gezamenlijk deelnemen aan de verkiezingen. Aangezien er geen Brusselse lijsten voor de verkiezing van het Vlaams Parlement waren, werd met de kieskring Brussel-Hoofdstad geen rekening gehouden.

In 2004 werden de Brusselse leden van het Vlaams Parlement voor de eerste keer rechtstreeks verkozen. Politieke partijen die in alle Vlaamse kieskringen, maar niet in de kieskring Brussel-Hoofdstad, samen kartellijsten voordragen, vallen sinds 2004 onder het toepassingsgebied van twee regelingen die elkaar overlappen (artikel 8, 1, tweede en derde lid).

Er wordt voorgesteld om die anomalie weg te werken door de regeling voor partijen die in alle Vlaamse kieskringen een kartellijst indienen – en die beschouwd worden als één politieke formatie met gezamenlijk recht op één forfaitair gedeelte van de partijfinanciering – voortaan toe te passen op de politieke partijen die in alle kieskringen, inclusief Brussel-Hoofdstad, samen kartellijsten indienen.

Liesbeth HOMANS

VOORSTEL

**Artikel 1.** In artikel 8, 1, van het Reglement van het Vlaams Parlement worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid, a), wordt het bedrag "61.973,38 euro" vervangen door het bedrag "58.254,98 euro";

2° in het eerste lid, b), wordt het bedrag "1,49 euro" vervangen door het bedrag "1,40 euro";

3° aan het eerste lid, b), worden de volgende zinnen toegevoegd: "Een lijst wordt geacht erkend te zijn door een politieke partij als de lijst ofwel voorgedragen is met hetzelfde letterwoord als dat van de politieke partij, ofwel voorgedragen is met een letterwoord dat gedeeltelijk bestaat uit het letterwoord van de erkennende partij, en de erkenning van de lijst bovendien bevestigd wordt in een door de partijvoorzitter en de lijsttrekker ondertekend attest. Dat attest wordt uiterlijk vijf werkdagen voor de verkiezingen aan de voorzitter van het Vlaams Parlement bezorgd.";

4° in het tweede lid worden de woorden "van het Vlaamse Gewest" opgeheven.

**Art. 2.** Artikel 1, 1° en 2°, heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2020.

Artikel 1, 3° en 4°, heeft uitwerking met ingang van 26 mei 2019.

Liesbeth HOMANS